

The Social Function of Virtual Networks in Urban and Rural Areas

Hossein Derakhshan Aghkand¹ | Jvad Feli²

1. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Payam Noor University Tehran, Iran. Email: aderakhshan@pnu.ac.ir
2. Assistant Professor, Department of Social Sciences of Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: javad_feli@pnu.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 1 June 2025

Received in revised: 19 August 2025

Accepted: 21 September 2025

Published online: 20 May 2026

Keywords:

Virtual Network

Rural and Urban Contexts

Social Function.

ABSTRACT

Objective: At present, the prevailing approach to confronting the media (soft) war in our country is predominantly negative, while social and cultural planning in this area has been largely neglected. The objective of the present study is to investigate and analyze the positive and negative effects of virtual social networks on social capital, with a focus on comparing urban and rural areas.

Methods: This study employed a descriptive-correlational design and was conducted using structural equation modeling.

Results: The estimated values indicated that although the use of social networks was significantly higher in urban areas than in rural areas, these networks had a greater impact on fostering the components of social capital among rural residents compared to their urban counterparts. To examine the difference in the means of the independent variable (the role of virtual networks) and the dependent variable (place of residence), a one-sample t-test was used. The results of the t-test, assuming equal variances, revealed a significant difference between the two groups ($P = 0.002$, $F = 2.56$) with a 95% confidence interval.

Conclusions: There is a significant difference between rural and urban residents in terms of the type and level of activity in social networks. Respondents acknowledged both the positive and negative consequences of using virtual social networks. The effects on individuals' physical and mental health were equally emphasized by both rural and urban users. Regarding the influence of virtual networks on family and social relationships, the most notable findings indicated an increase in social participation and the development of civil society in rural areas. Conversely, in urban areas, negative consequences included emotional distance between children and parents, the weakening of the family institution, the emergence of family disputes, and the formation of unconventional friendships.

Cite this article: Derakhshan,H.& Feli,J.(2026) The Social Function of Virtual Networks in Urban and Rural Contexts. *News Science*, 15 (1), 40-44. DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.527591.1382>

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.527591.1382>

The Journal of News Science
Vol. 15, No. 1, Ser.57, Spring 2026, P. 40- 44
Journal homepage: <https://www.mjourcom.ir/>
DOI : <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.527591.1382>

Open Access

ORIGINAL ARTICLE

The Social Function of Virtual Networks in Urban and Rural Areas

Hossein Derakhshan Aghkand^{✉1} | Javad Feli²

1. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Payam Noor University Tehran, Iran. Email: aderakhshan@pnu.ac.ir
2. Assistant Professor, Department of Social Sciences of Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: javad_feli@pnu.ac.ir

Received: June 1, 2025

Accepted: September 21, 2025

EXTENDED ABSTRACT

Interdiction:

In contemporary urban studies, the concepts of space, time, and place have acquired new definitions, a transformation in which new information and communication technologies play a fundamental role. The Internet, and more recently virtual social networks, serve as the backbone of these technologies, playing a pivotal role in shaping this new dynamic and facilitating the emergence of novel economic, cultural, social, political, and security-related spaces. Currently, Iran is confronting an extensive media war, characterized as "soft" warfare. The predominant approach to countering this media offensive has been largely reactive, with a notable neglect of proactive social and cultural planning. The primary objective of this research is to investigate and analyze both the positive and negative effects of virtual social networks on social capital, with a specific focus on a comparative analysis between urban and rural areas.

Method:

The statistical population of this study comprises residents of villages and urban areas within Mianeh County. This research employs a descriptive-correlational design, operationalized through structural equation modeling.

Findings:

The estimated values indicated that, although the usage of social networks was significantly higher in urban areas than in rural areas, these networks demonstrated a greater efficacy in fostering the components of social capital among rural residents compared to their urban counterparts. To examine the difference in the means of the independent variable (the role of virtual networks) and the dependent variable (place of residence), a one-sample t-test was utilized. The results of the t-test, assuming equal variances, revealed a significant difference between the two groups ($P=0.002$, $F=2.56$) at a 95 percent confidence level.

Furthermore, bivariate regression analysis was employed to investigate the relationship between the independent variable (number of visits) and the dependent variable (household location). The results showed that among urban users, the variable Y (number of visits-approvals) explains 75 percent of the variance in variable X (number of households). This confirms the dependency of visit frequency on the number of urban households. In contrast, among rural users, variable Y (number of visits-approvals) explains 65 percent of the variance in variable X (number of households).

Conclusion:

The findings reveal a significant difference between rural and urban residents of Mianeh County concerning the type and level of their activity within social networks. Respondents acknowledged both the positive and negative consequences of utilizing virtual social networks. The impact of these networks on the physical and mental well-being of individuals was reported to be of comparable significance among both rural and urban users.

Regarding the effects of virtual networks on family and social relationships, the most salient findings indicated an increase in social participation and the development of civil society within villages. Conversely, in urban areas, negative consequences were more pronounced, including the emotional distancing of children from parents, the weakening of the family institution, the emergence of familial disputes, and the formation of unconventional friendships.

An analysis of four components—public trust, credibility, sense of local belonging, and individual characteristics—used to measure social capital revealed that the perceived accuracy and truthfulness of content published on virtual networks in both urban and rural contexts are contingent upon the credibility attributed to the source of the content.

The results also indicate that in urban areas, individuals primarily utilize virtual networks for income generation, followed by staying informed about current political and social issues, and for educational purposes. In contrast, rural residents reported using social networks primarily for their children's education, for raising young children, and for generating economic income. Consequently, the influence of traditional media, such as radio and television, was found to be more pronounced in villages than in cities. Furthermore, the function of social networks was observed to be more diversified and complex within urban settings.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank anonymous reviewers.

Ethical considerations

Not applicable.

Funding

Not applicable.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

References:

- Agatino, R. (2021). Transnational urban space in the Global South: Cases from Qatar and Malaysia. In S. Azzali, S. Mazzetto, & A. Petruccioli (Eds.), *Urban challenges in the globalizing Middle-East*, (pp. 23-36). Springer.
- Akbarzadeh, A., & Farhang, S. (2025). Sociological analysis of the dimensions and components of future wars with an emphasis on media warfare. *Military Management*, 25(1), 171-193. (In Persian)
- Azzali, S., Mazzetto, S., & Petruccioli, A. (2021). Towards new directions for public spaces in the globalising Middle East: The social value of public spaces. In S. Azzali, S. Mazzetto, & A. Petruccioli (Eds.), *Urban challenges in the globalizing Middle East* (pp. 1-7). Springer.
- Bahrani, V., & Ghasemi-Nezad, A. (2025). A study of the social impacts resulting from the excessive use of virtual social networks: A case study of second-grade high school students in Pol-e-Dokhtar. *Communication Research*, 31(2), 23-45. (In Persian)
- Bahramipour, F., & Pourjafari, M. (2010). An analysis of the role of virtual social networks in the Vienna nuclear negotiations. *International Politics*, 9(11). (In Persian)
- Habibi, A., Sarafrazi, A., & Izadyar, S. (2014). Delphi technique theoretical framework in qualitative research. *The International Journal of Engineering and Science*, 3(4), 8-13.
- Habibi, S., Habib, M., & Jamei, F. (2021). Space production in times of neoliberalism. In **The urban book series** (pp. 45-76). Springer.
- Haqi, A., Haq Nazari, A., & Romani, S. (2024). The level of influence and credibility of cyberspace content among users in Lorestan. *News Sciences*, 1(14), 150-175. (In Persian)
- Kavousi, I., & Kazemi, H. (2013). The role of socio-political mobility in virtual social networks on the formation of the cultural dimension of social capital. *Media Studies*, 8(22), 137-149. (In Persian)
- Mahdavi, M., & Taherkhani, M. (2004). *Application of statistics in geography*. Ghomes Publications. (In Persian)
- Mahmoudi Raja, S., Ebrahim Yazdi, A., & Samiei, M. (2025). The state of national order in the Islamic Republic of Iran in the last decade with an emphasis on the role and function of virtual networks. *News Sciences*, 14(1), 121-145. (In Persian)
- Mazinani, K. (2014). A study of the relationship between the use of virtual social networks and the religious identity of users. *Rahavard Noor*, 1(46), 22-36. (In Persian)
- Mirasmali, B., Ameri Shahrabi, M., Abedi Khalili, E., & Mohammad Esmaili, E. (2021). The role of social network development on changing the cultural and social identity of university students. *Media Studis*, 2(4), 16-42. (In Persian)
- Mostafavi, S. S. M. (2015). Causes of changes in the consumption culture of satellite television network products in Iran with reference to the role of social capital. *Media*, (99), 141-174. (In Persian)
- Rahmanzadeh, S. (2010). The function of virtual social networks in the era of globalization. *Strategic Studies of Public Policy*, 1(1), 49-78. (In Persian)
- Rostami, S. (2015). *Application of Geographic Information System in urban planning*. Payam Noor University Press. (In Persian)
- Rukhsarzadeh, E. et al., (2016). [Title missing]. *Human Settlement Planning Studies (Geographical Perspective)*, 11(35), 1-16. (In Persian)
- Shariati, N. (2024). The role of social media advertising in the realization of civil marriage. *News Sciences*, 13(4), 154-172. (In Persian)
- Sharifi, M. et al., (2019). Development of a model for promoting the function of virtual social networks in improving women's health. *New Media Studies*, 5(20), 245-278. (In Persian)

- Statistical Centre of Iran. (2016). General results of the general population and housing census (2016). Retrieved from : <https://amar.org.ir/population-and-housing-census>. (In Persian)
- Tavasoli, G., Amani-Kalarijani, A. (2012). Analysis and study of the dimensions of social capital in virtual social networks: With an emphasis on network theory. *Talent Development Quarterly*, 2(18), 89-100. (In Persian)
- Vafadoust, N., & Makaniqi, H. (2018). Locating waste landfills in urban areas using network analysis: A case study of Gonabad city. *Environmental Management*, 11(41), 23-46. (In Persian)
- Zangiabadi, A., & Derakhshan, H. (2011). An analysis of the relationship between population and crime in Iran. *Law and Order and Security*, 3(2), 177-193. (In Persian)
- Zaralli, M. (2024). *Virtual reality and artificial intelligence: Risks and opportunities for your business* (Vol. 605, pp. 1-207). Routledge.

کارکرد اجتماعی شبکه های مجازی در مناطق شهری و روستایی

حسین درخشان آقکندی^۱ | جواد فعلی^۲

۱. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)، رایانامه: aderkhshan@pnu.ac.ir

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: javad_feli@pnu.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف: در حال حاضر در کشور ما برای مواجهه با جنگ رسانه ای (نرم) بیشتر رویکرد سلبی حاکم بوده و از برنامه ریزی اجتماعی و فرهنگی غفلت شده است. هدف ما از این پژوهش بررسی و تحلیل اثرات مثبت و منفی شبکه های مجازی بر سرمایه اجتماعی به تفکیک نقاط شهری و روستایی است.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بوده که با استفاده از روش مدل یابی معادلات ساختاری انجام شده است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۳/۱۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۵/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۶/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۲/۳۰

یافته ها: مقادیر برآوردشده نشان داد علی رغم اینکه استفاده از شبکه های اجتماعی در مناطق شهری به مراتب بیشتر از مناطق روستایی بود ولی شبکه های اجتماعی بر خلق مولفه های سرمایه اجتماعی ساکنان روستایی اثرگذارتر از ساکنان شهری بودند. برای بررسی تفاوت میانگین های متغیر مستقل نقش شبکه های مجازی و متغیر وابسته محل سکونت از آزمون T تک نمونه ای استفاده شد. گزارش نتایج آزمون T با فرض برابری واریانس ها نشان داد که بین دو گروه با سطح معنی داری $p=0.0002$ و با درجه آزادی $F=2/56$ (اطمینان) سطح ۹۵ درصد است.

کلیدواژه ها:

شبکه های مجازی،
مناطق شهری،
مناطق روستایی،
کارکرد اجتماعی.

نتیجه گیری: بین ساکنین روستایی و ساکنین شهری شهرستان از نظر نوع و میزان فعال بودن در شبکه های اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد. شهروندان هم بر تاثیرات مثبت و هم تاثیرات منفی استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی تاکید داشتند. تاثیرات بر وضعیت جسمی، روانی افراد در میان کاربران روستایی و شهری به یک اندازه مهم بود. در مورد آثار شبکه های مجازی بر روابط خانوادگی و اجتماعی افراد مهم ترین نتایج حاصل نشان از افزایش مشارکت اجتماعی و توسعه جامعه مدنی در روستاها بود. دوری عاطفی فرزندان از والدین، تضعیف نهاد خانواده، بروز اختلافات خانوادگی و دوست یابی نامتعارف از پیامدهای منفی در شهرها بود.

استاد: درخشان آقکندی، حسین . فعلی ، جواد (۱۴۰۵). کارکرد اجتماعی شبکه های مجازی در مناطق روستایی و شهری، فصلنامه علوم خبری، ۱۵ (۱)، ۲۳۲-۲۵۲.

DOI : <http://doi.org/10.22034/Irsi.2025.527591.1382>

© نویسندگان.

مقدمه

در دهه های اخیر، توسعه فناوری های جدید ارتباطی موجب تحولات شگرفی در ابعاد گوناگون زندگی بشری شده و روز به روز بر اثرات آن افزوده می شود. اینترنت و در حال حاضر شبکه های اجتماعی مجازی به عنوان ستون فقرات فناوری های نوین اطلاعاتی و ارتباطی در شکل گیری این فرایند نوین و ظهور فضاهاى جدید اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی نقش اساسی دارند (رستمی، ۱۳۹۴: ۵۶). در وضعیت فعلی رهاشدگی و سیاستگذاری جزیره ای فضای مجازی، کشور را در آسیب پذیری در برخی مؤلفه های امنیت ملی قرار داده است. این شبکه ها هم اکنون به طور جدی در جهت تخریب و القای ناکارآمدی نظام ج.ا.ا، تضعیف انسجام ملی و شکاف بین جامعه و حاکمیت سوق می دهند.

در حال حاضر کشور با جنگ رسانه ای (نرم) گسترده ای مواجه است و رویکرد حاکم در مواجهه با جنگ رسانه ای دشمن بیشتر رویکرد سلبی بوده و از برنامه ریزی اجتماعی و فرهنگی غفلت شده است (اکبرزاده و فرهنگ، ۱۴۰۴: ۱۸۰). چرا که ماهواره و شبکه های مجازی خارجی از طریق تاثیرگذاری بر هویت فردی مانند احساس، باور و اعتقاد، روابط صمیمی با خانواده، عملکرد آموزشی موجب تضعیف هویت دینی شده و تمایل آنان در حرکت از هویت سنتی و اصیل دینی به هویت بازتابی و مدرن جهت دهی می کند (مزینانی، ۱۳۹۳: ۱۵).

استفاده افراطی از شبکه های مجازی در بین دانش آموزان باعث فاصله گیری از نقش های اجتماعی، کاهش تعاملات خانوادگی - خویشاوندی، بیگانگی تحصیلی، بحران ازدواج، شکاف نسلی - ارزشی، خودپنداره شکاک، هویت دوگانه اجتماعی و ظهور رفتارهای پرخطر جنسی شده است (بهرامی و قاسمی نژاد، ۱۴۰۴: ۳۰). کاربران ایرانی به ویژه جوانان به علت موانع و محدودیت های موجود در شرایط عینی و ذهنی زندگی خود و در راستای فرار از فشارهای الزام آور هنجارهای اجتماعی، کسب تجربه های جدید و تامین نیازهای باقیمانده خود در دنیای واقعی به فضای مجازی روی می آورند. بنابراین دچار نوعی تغییر در هویت فردی، فرهنگی و اجتماعی شده اند. در کشور ما پرطرفدارترین شبکه اجتماعی تلگرام است. میزان استفاده از این پلتفرم فضای مجازی برابر ۴۹ میلیون نفر است. اینستاگرام (۴۸ میلیون عضو) و توییتر (۳/۲ میلیون عضو) در رتبه های بعدی قرار دارند (ایسپا، ۱۴۰۳). افزون بر این، استفاده از رسانه های اجتماعی در بین گروه های مختلف سنی مخصوصا جوانان و نوجوانان گسترش پیدا کرده به طوری که گروه سنی ۱۸ تا ۲۹ سال بیش از سایر گروه های سنی فقط از رسانه های اجتماعی خارجی استفاده می کنند، همچنین درصد افرادی که گفته اند از هیچ کدام از رسانه های اجتماعی (داخلی و خارجی) استفاده نمی کنند، بسیار کم است و شاید در بین سنین ۵۰ سال و بالاتر عدم استقبال از فضای مجازی صورت بگیرد.

هنری لِفُور (۲۰۲۰)^۱ معتقد است در روستاها ارتباطات بصورت تماس چهره به چهره است. و با گذشت زمان تغییرات تدریجی و بطئی است و اخبار و اطلاعات بصورت دهان به دهان می گردد. و مردم همدیگر را در کوچه و خیابان و بازار می بینند ولی در شهرها فضا، زمان و مکان تعریف جدیدی پیدا کردند. در بروز حوادث و رویدادها، ناهمزمانی (امور ناهمگام) جای خود را به همزمانی (امور همگام) داد (آگاتینو، ۲۰۲۱).^۲ سرعت در انواع حمل و نقل یا در ارتباطات مجازی، رسماً مرگ فاصله را اعلام کرد. از حضور همزمان یک فرد در جاهای مختلف صحبت به میان آمد. (زارالی، ۲۰۲۴: ۴۸).^۳ هدف اصلی این پژوهش پاسخ به این سوال است که آیا شبکه های مجازی در خلق سرمایه اجتماعی بین ساکنان روستایی نسبت به ساکنین شهری اثر گذاری بیشتری دارند؟ و اینکه آیا بین کاربران شهری و روستایی از نظر هدف، نوع و مدت زمان استفاده از شبکه های مجازی تفاوت وجود دارد؟ و در نهایت اینکه میزان دسترسی به اینترنت پرسرعت و باکیفیت در مناطق شهری به طور معناداری بیشتر از مناطق روستایی است و آیا این تفاوت بر میزان فعال بودن کاربران برای کارکردهای اجتماعی تاثیر می گذارد؟

1. Lefebvre, H

2. Agatino, s

3. Zaralli, M

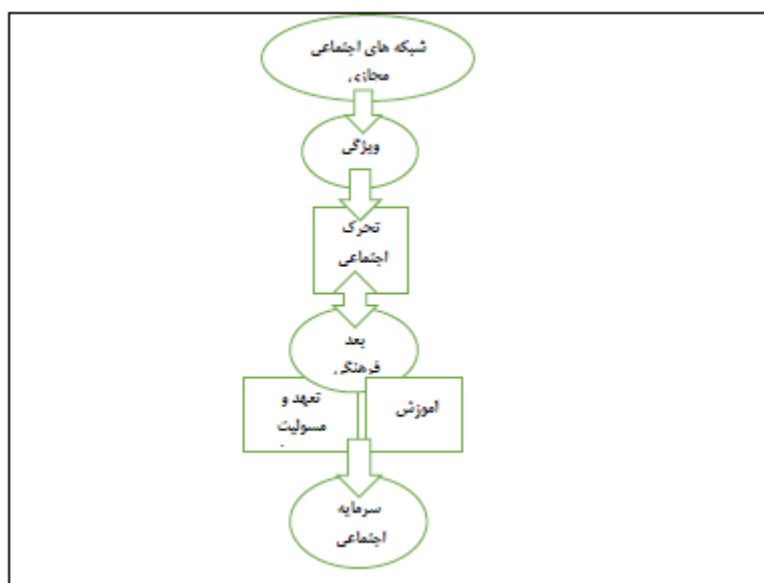
ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

سرمایه اجتماعی آن دسته از شبکه‌ها و هنجارهایی است که مردم را قادر به عمل جمعی می‌کند. سرمایه اجتماعی اصطلاحی است که در معنای وسیع به کار می‌رود که در پیچه تازه‌ای را در تحلیل و علت‌یابی مسائل اجتماعی و اقتصادی گشوده است. در این زمینه مطالعات وسیعی توسط صاحب‌نظران و دانشمندان این علوم صورت گرفته است این اصطلاح ابتدا در سال ۱۹۱۶ در مقاله‌ای توسط لیدا جی هانی فان از دانشگاه ویرجینیای غربی مطرح شد. شبکه‌های اجتماعی همه یک شکل نیستند بلکه انواع گوناگون دارند که همه آنها دو ویژگی مشترک دارند؛ اول، شامل جنبه‌های از یک ساخت اجتماعی هستند؛ دوم، کنش‌های معین افرادی را که در درون ساختارند، اعم از اشخاص حقیقی یا عاملان حقوقی، تسهیل می‌کنند و دستیابی به هدف‌های معین را که در نبود آن، دست نیافتنی خواهد بود (آگاتینو، ۲۰۲۱: ۲۴).^۱

نظریه جامعه‌شناسان درباره سرمایه اجتماعی به دو دسته جامعه‌شناسان کلاسیک و جامعه‌شناسان معاصر تقسیم بندی می‌شود. ولمن از جمله جامعه‌شناسان معاصر است که سه مدل شامل اجتماع گسترده، اجتماع رها شده، اجتماع حفظ شده را ارائه داد. در این پژوهش نیز از این نظریه استفاده شده است. ولمن سرمایه اجتماعی شبکه را در سه بعد ساختی (اندازه و ترکیب)، تعاملی (فراوانی تماس، شدت رابطه و صمیمیت) و کارکردی (حمایت‌ها) مورد بررسی قرار می‌دهد (توسلی و امانی کلاریجانی، ۱۳۹۱: ۹۵). سرمایه اجتماعی روبه رشد نیز شامل پنج مرحله گردشی می‌شود که عبارت‌اند از: مشارکت بر پایه اعتماد در بررسی مشکلات موجود، مشارکت بر پایه اعتماد در اتخاذ تصمیمات، مشارکت بر پایه اجرای تصمیمات، مشارکت بر پایه اعتماد در بهره‌برداری از سود حاصله، مشارکت بر پایه اعتماد در ارزیابی عملکرد. تجارب نشان می‌دهد که توسعه پایدار در مناطق با سرمایه اجتماعی رو به رشد رابطه مثبت و قوی دارد (شکل ۱).

رسانه‌های الکترونیکی کار تولید، ذخیره و توزیع اطلاعات را سرعت داده و بر محدودیت زمانی و مکانی فائق آمده‌اند. همچنین امکان دسترسی به اطلاعات را برای همگان اعم از دولتمردان و شهروندان عادی گسترش داده‌اند و انتخاب‌های مخاطبان را بسیار افزایش داده‌اند و در نهایت تعامل بین فرستنده و گیرنده اطلاعات را پیش از پیش توسعه داده‌اند (مصطفوی، صحفی، ۱۳۹۴). این تحولات رسانه‌های الکترونیکی باعث شده ساکنان شهرها ی مدرن از اتفاقات روی داده در شهر ابتدا در فضای مجازی و از طریق وب‌سایت‌ها، اپلیکیشن‌ها و... مطلع شوند و سپس آن را بصورت فیزیکی تجربه کنند و بیشتر از طریق فضای مجازی با هم تعامل دارند، بنابراین حضور فیزیکی یا چهره به چهره کمرنگ شده است.

^۱ Agatino, S.

شکل ۱. مدل تحقیق، مدل سرمایه اجتماعی برگرفته از کاووسی

۱. مطالعات داخلی

در خصوص نحوه تاثیرگذاری یا وجوه تمایز کارکرد اجتماعی شبکه های پیام رسان داخلی و خارجی در کشور مطالعات زیادی انجام گرفته که برخی از آنها در اینجا اشاره می شود. کاظمی و همکاران () در پژوهشی تحت عنوان پیوندهای جمعیتی روستایی - شهری و تأثیر آن بر خلق سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی: شهرستان های دماوند، فیروزکوه و شمیرانات) انجام دادند و بیان داشتند که کنش های متقابل بین شهرها و روستاها جریان هایی را به وجود آورده اند که عنصر کلیدی آن مردم هستند. مردمی که در قالب گروه های اجتماعی با ارتباطها و تماس ها، جریان ایده ها را شکل داده و وابستگی اجتماعی را اجتناب ناپذیر ساخته اند. این تحقیق با توجه به معیارهایی همچون رواج گردشگری خانه های دوم روستاهایی که جریان های جمعیتی بیشتری داشتند، انجام شده و نویسندگان به این نتیجه رسیده اند که حدود ۵۰٪ از این پیوندها دوسویه بوده که با حدود ۶۰٪ انتقال پذیری، گویای پایداری شبکه است؛ اما در این میان مرکزیت با نقاط شهری بوده است. رخصارزاده، ا.، پورفیکویی، میناآباد. (۲۰۱۶). در پژوهشی با عنوان تحلیل عوامل تاثیرگذار در پیوندهای روستایی- شهری در شهرستان آستارا انجام دادند و معتقدند شهر به مثابه موتور توسعه روستایی یاد شده است. و ارتباطات مجازی باعث گسترش رفت و آمد افراد روستایی به نقطه شهری، بالارفتن درک متقابل ساکنین روستایی و شهری آستارا شده است و در بعد اقتصادی از جمله تجارت چمدانی و مشارکت روستاییان از جمله؛ زنان روستایی در اقتصاد شهری باعث شکل گیری پیوندهای روستایی-شهری و افزایش میل به خرید زمین و احداث خانه های دوم و مهاجرت معکوس در نقاط روستایی آستارا گردیده است .

حقی، حق نظری و رومانی (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان میزان تاثیر و باورپذیری کاربران لرستانی از مطالب فضای مجازی به این یافته هارسیدند که به ترتیب محتوای سیاسی، محتوای مسایل اجتماعی محتوای علمی و آموزشی، محتوای مسایل مذهبی، محتوای مسایل تبلیغاتی و خدماتی محتوای مسایل عامیانه و اطلاعات عمومی محتوای سوال و نظرسنجی و محتوای تفریح و سرگرمی بیشترین تاثیرگذاری را بر ذهن و باورپذیری شرکت کنندگان داشته اند

تحلیل اثرگذاری فناوری اطلاعات-ارتباطات بر گردشگری خلاق (مورد مطالعه: مناطق روستایی استان اصفهان) عنوان پژوهشی است که احمد حجاریان به رشته تحریر درآورده است. پژوهش حاضر، به منظور تحلیل اثرگذاری این فناوری بر زیرساختهای شکل گیری گردشگری خلاق در مناطق روستایی استان اصفهان به انجام رسیده است. روش پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و از نظرهدف، بنیادی است. برای بررسی تأثیر فناوری اطلاعاتی ارتباطی روستایی بر " زیرساختهای گردشگری

خلاق"، ضمن تأیید همبستگی مثبت و معنی داری این دو متغیر با آزمون همبستگی پیرسون، نتایج مدلسازی معادلات ساختاری با رویکرد تکنیک حداقل مربعات جزئی نشان می دهد که میزان شناخت از خدمات با در نظر گرفتن اثرات مستقیم و غیرمستقیم، با ضریب ۰/۷۵۶، تأثیر بیشتری بر زیرساختهای گردشگری خلاق در سکونتگاه های نمونه داشته است. در کل مشخص شد تأثیرگذاری فناوری اطلاعاتی -ارتباطی^۱ روستایی بر زیرساختهای گردشگری خلاق بسیار قوی است. (دکایی، کرمی و همکاران ۲۰۲۰: ۲۵). در پژوهشی تحت عنوان بازنمایی زندگی روزمره خانوادگی زنان ایرانی در اینستاگرام انجام دادند و معتقدند فضای مجازی عرصه ای برای بازنمایی هویت های اجتماعی است و در این میان هویت های زنانه نیز مجال بسیاری برای خود ابرازی در این میدان یافته اند. فضای مجازی همزمان انعکاس دهنده و بر سازنده زندگی روزمره است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که شبکه اینستاگرام برای زنان اینستاگرامر ایرانی دارای کارکرد هویت بخشی و فراغتی است که در بستر آن زنان ضمن بازنمایی نقش های جنسیتی در قالب کلیشه های سنتی، نسبت به الگوهای حاکم بر ساختارهای مردسالارانه مقاومت داشته و کنش های آگاهانه ای برای رسیدن به اهداف خود و تبدیل شدن به اینستاگرامر انجام می دهند. در این پژوهش سه بعد استفاده از شبکه های مجازی در نقاط شهری یا روستایی بررسی می شود که عبارتند از موقعیت مکانی، ترکیب جمعیتی محلات، سطح توسعه یافتگی مناطق اطراف از نظر برخورداری از زیرساخت می باشد. این عوامل به تفکیک ارزش گذاری شده و اثرات مثبت یا منفی اجتماعی هر کدام مورد بررسی قرار می گیرد.

۲. مطالعات خارجی:

با مطرح شدن فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان ابزار مهم با آثار مثبت در فعالیتهای مختلف، مطالعات زیادی در خارج از کشور در خصوص فناوری اطلاعات و ارتباطات^۲ و تحلیل اثرات ناشی از آن صورت گرفته که اغلب این مباحث به صورت ارائه مطالب نظری در خصوص مفاهیم موضوع بوده است. پژوهش دیگری از ژان بودریار^۳ (۲۰۱۲) در مورد ارتباط گسترش تکنولوژی های جدید با شکل گیری فضاهای مجازی است و وی به این نتیجه رسیده است که در این فضاها هویت و کارکردی متفاوت تر از فضاهای گذشته ایجاد شده که ارزشها، مفاهیم و باورهای گذشته را مورد بازنویسی قرار می دهد (محمودی رجا، یزدی، سمیعی ۱۴۰۴: ۱۲۸).

فارا^۴ (۲۰۰۳) با بررسی ویژگی های شبکه اینترنت نظیر کاهش روز افزون هزینه های دسترسی و ارتباط در شبکه و ارائه امکانی جدید برای تشکیل گروههای مجازی جهت فعالیت بر خط می نویسد: اینترنت در کشورهای آسیایی تاکنون آثار اقتصادی مثبتی از خود بر جای گذاشته است ولی در زمینه سیاسی میزان تاثیر آن تنها با گذشت زمان مشخص خواهد شد. به عقیده فارا اینترنت فاقد قدرت اجبار آمیز است و لذا نمی تواند تاثیر سیاسی مستقیم و قائم به ذات بر سیاست داشته باشد. ولی توان آن برای تغییر ارزشهای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و امکاناتی که برای عمل سیاسی شهروندان و تشکل شهروندان گروههای مختلف مدنی و سیاسی در اختیار آنها می گذارد راه را برای تغییر باز خواهد کرد با وجود این فارا معتقد است: تاثیر اینترنت در کشورهای آسیایی در حال توسعه تا آینده قابل پیش بینی عمدتاً اقتصادی خواهد بود (حق، نظری، رومانی، ۱۴۰۳: ۱۶۰).

دلا کرویس^۵ و ماریانی (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان امروزه نشان داده شده است که رسانه ها بر نوع ازدواج انتخاب شده توسط افراد، به ویژه در جوامع سکولار تاثیر می گذارد. رسانه ها نقش بسزایی در تغییر شکل ارزشها و هنجارهای دینی مرتبط با آیی نهمهای ازدواج دارند. تعامل بین رسانهها و فرهنگ، به ویژه از طریق مصنوعات بصری و مادی، بر نحوه درک و اجرای ازدواج، از جمله ازدواجهای بین ادیان تأثیر می گذارد (شریعتی، ۱۴۰۳: ۱۵۸).

^۱ ICT

^۲ ICT

^۳ Boudrear

^۴ Phar

^۵ De la Croix

شیانگ‌مین گوآ آ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی تحت عنوان تعامل اجتماعی فضایی: چارچوبی توضیحی از سرزندگی فضای شهری و تأیید اولیه آن انجام دادند که فضای شهری برای زندگی شهری معاصر حیاتی است. با این حال، عصر دیجیتال تأثیر ماندگاری بر فضای شهری جهانی داشته است. این مقاله با استفاده از یک دیدگاه میان‌رشته‌ای از جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی شهری، یک چارچوب توضیحی ارائه می‌دهد تا نشان دهد که عامل اصلی تعیین‌کننده سرزندگی فضای شهری به «تعامل اجتماعی فضایی» تغییر یافته است که از نیازهای اجتماعی مردم ناشی می‌شود. بر اساس این فرض، این مقاله عوامل مختلف تعامل اجتماعی فضایی را بیشتر ارائه می‌دهد و یک مدل کمی می‌سازد. علاوه بر این، این مدل را از طریق تجزیه و تحلیل تجربی در شنژن، چین تأیید می‌کند. در این فرآیند، پارامترهای تعامل فضاهای معمولی محاسبه و با وضعیت واقعی مقایسه می‌شوند و همبستگی مثبتی را نشان می‌دهند. انتظار می‌رود ساخت چارچوب نظری و تأیید اولیه، بینش‌هایی را در مورد احیای جهانی فضای شهری ارائه دهد و به ارزیابی اولیه طرح‌های مرتبط کمک کند. همچنین جک کاتوس و همکاران (۲۰۲۲: ۶۸). در پژوهشی با عنوان ابعاد مادی و دیجیتال فضاهای عمومی شهری از دریچه فاصله‌گذاری اجتماعی نقش فضاهای عمومی در شهر به طور سنتی با ابعاد مادی آنها مرتبط بوده است. رابطه بین ابعاد مادی و دیجیتال فضای عمومی در طول همه‌گیری کووید-۱۹ تغییر کرده است. اقدامات فاصله‌گذاری اجتماعی، دسترسی و باز بودن فضاهای عمومی را به شدت محدود کرده است. فناوری‌های دیجیتال می‌توانند به عنوان جایگزینی برای امکانات از دست رفته تماس فیزیکی عمل کنند. در این مطالعه، هدف بررسی این امکان و تأثیرات آن است. سطحی شدن حسی، دنیای بی‌دیگری، ارتباط مکانی بی‌ریشه، خارج از نقش بودن از جمله کمبودهای است که می‌توانند به عنوان شاخص‌هایی از نقش بعد مادی فضای عمومی در تعاملات اجتماعی عمل کنند.

روش شناسی پژوهش:

روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی از نوع پژوهش‌های کاربردی می‌باشد که با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شده است. برای تعیین روابط احتمالی و تأثیرات آنها بر یکدیگر هم از همبستگی ساده (ماتریس همبستگی) و هم الگوی علی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری مورد نظر به حجم ۲۷۲ نفر از ساکنین روستایی و ۲۷۲ نفر از ساکنین شهری بود و از این تعداد ۲۲۶ نفر براساس فرمول کوکران و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

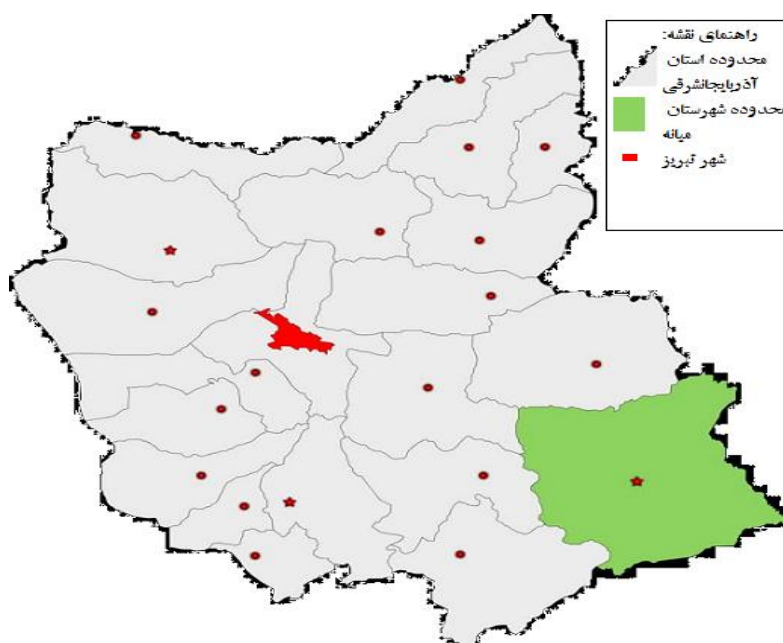
ابزار اصلی گردآوری داده‌ها دو پرسشنامه به شرح ذیل بود: اول پرسشنامه سرمایه اجتماعی، برای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که اعتماد عمومی، اعتبار، احساس تعلق خاطر محلی و ویژگی‌های فردی هستند. و با استفاده از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت مورد آزمون قرار می‌دهد.

پرسشنامه دوم: برای سنجش میزان تأثیر شبکه‌های مجازی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه شبکه‌های مجازی را در قالب ۲ مولفه میزان شناخت از شبکه‌های اجتماعی و میزان کاربرد شبکه‌های مجازی (مدت زمان بازدید، میزان وقتی که هر کاربر برای چک کردن یا کامنت گذاشتن در شبکه صرف می‌نماید) تعداد پست (و میزان ساعات اتصال به اینترنت (ثابت یا سیار) دسته‌بندی شد و سوالات در اختیار گروه آزمایشی قرار گرفت تا فعالیت خود را در طی ۲۴ ساعت آینده ثبت نمایند.

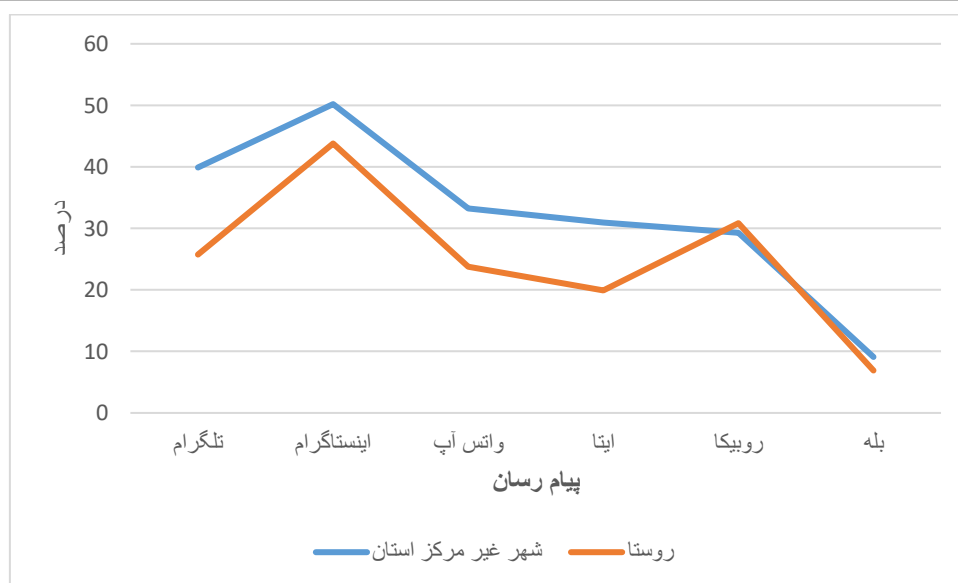
۱. مشخصات پاسخگویان:

شهرستان میانه و مناطق روستایی آن دورترین نقاط نسبت به مرکز استان به‌شمار می‌رود. این شهرستان در ۴۷ درجه و ۴۲ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی، بین دو رشته کوه بزقوش و قافلاتی واقع شده و ۱۱۰۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد. شهرستان میانه در استان آذربایجان شرقی است و در جنوب شرقی آن قرار دارد. شهر میانه مرکز این شهرستان است. جمعیت این شهرستان در آمار سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۶۱،۴۶۱ نفر بوده است. شهرستان پهناورترین شهرستان استان آذربایجان شرقی بود. بخش‌ها، دهستان‌ها و شهرهای شهرستان میانه از قرار زیر است: بخش مرکزی شهرستان میانه با ۷ دهستان و ۲ شهر،

بخش کاغذکنان شامل ۳ دهستان و ۱ شهر، بخش کندوان شامل ۵ دهستان و ۱ شهر می باشد (کنعانی، ۱۴۰۱: ۱۴۰). در این پژوهش، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مختلف در بین گروه‌های مختلف بر اساس محل سکونت مورد بررسی قرار گرفت. نتایج به دست آمده از پاسخگویان نشان داد که ساکنان مرکز شهرستان بالاترین میزان استفاده را در تمام شبکه‌ها داشتند، به‌ویژه در اینستاگرام معادل ۵۵.۷ درصد، تلگرام ۴۸ درصد و واتس‌آپ معادل ۴۰ درصد کمترین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی خارجی در بین ساکنان روستاها مشاهده شد. همچنین مردان ساکن در نقاط شهری بیشتر از شبکه‌های پیام رسان خارجی استفاده می‌کردند. در عوض زنان بیشتر از پیام رسان‌های داخلی استفاده می‌کردند درصد استفاده زنان از شبکه‌های ای‌تا ۳۴/۱ درصد، روبیکا معادل ۳۰/۳ درصد و شاد معادل ۱۱/۶ درصد نسبت به مردان بیشتر بوده است. این آمار نشان می‌دهد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در مناطق شهری و به‌ویژه مرکز شهرستان به مراتب بیشتر از مناطق روستایی است. همچنین زنان نسبت به مردان تمایل بیشتری به استفاده از شبکه‌های اجتماعی داخلی مانند ای‌تا، روبیکا و پیام رسان دارند.

شکل ۲. موقعیت محدوده مورد مطالعه (منبع: یافته‌های تحقیق)

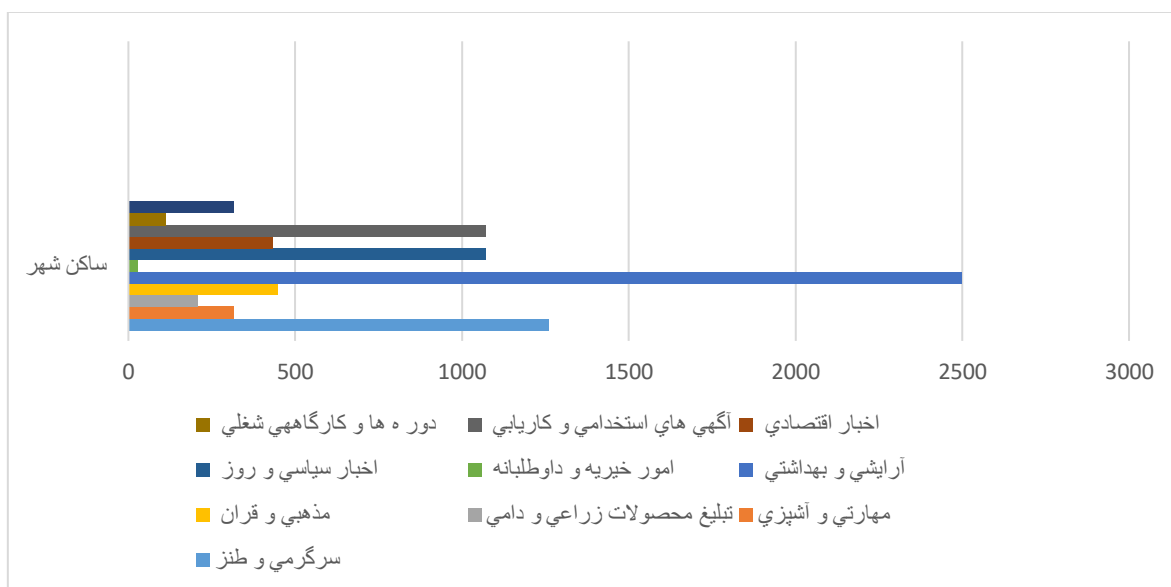
شکل ۳. نمودار میزان استفاده از پیام رسان های اجتماعی توسط ساکنین شهرستان به تفکیک شهر و روستا (منبع: یافته های تحقیق)

۲. پیام رسان های داخلی:

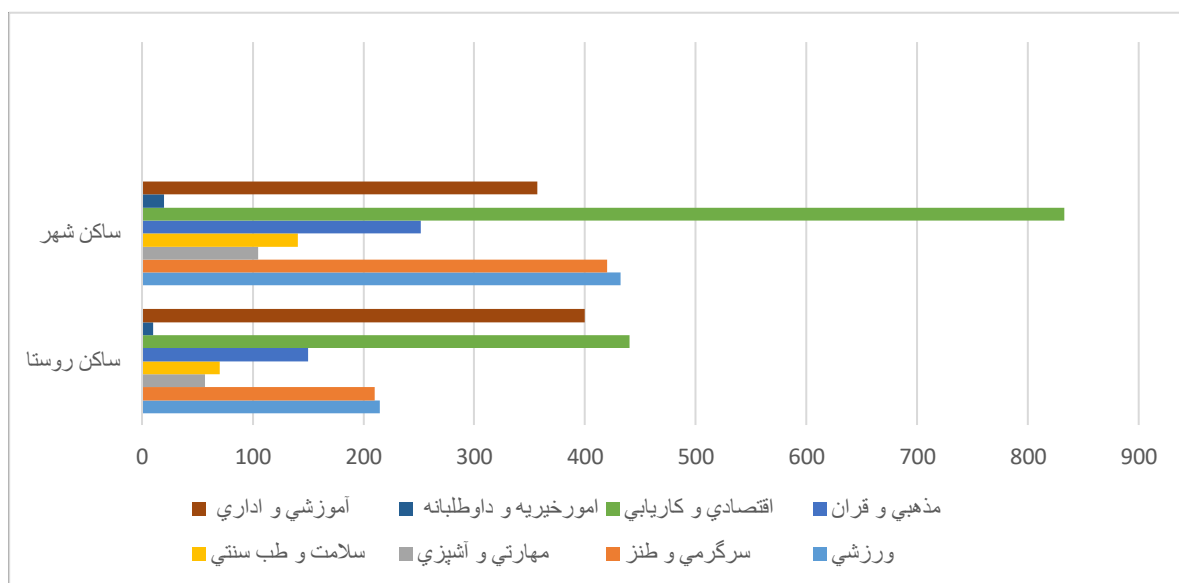
۱. پست های افراد ساکن روستا بیشتر در حوزه آموزش و پرورش، ورزشی، سرگرمی، قران و مذهبی، اخبار آخرین تولیدات لبنی، پروتئین، فروش زمین و واحد های مسکونی بوده است.
۲. پست های افراد ساکن در شهر بیشتر شامل موضوعات بازی و سرگرمی، اخبار مد لباس و پوشاک، آشپزی، موسیقی و کلیپ بوده است.

۳. پیام رسان های خارجی:

۱. پست ها یا جستجوهای افراد ساکن در روستا در فضای مجازی خارجی شامل مشارکت در جشنواره های بومی و محلی و تبلیغ جاذبه های گردشگری، تبلیغ محصولات زراعی و دامی، اخبار استخدامی بیشتر از ساکنین شهری بود.
۲. پست ها (کامنت ها) به کار رفته توسط ساکنین شهر شامل فیلم و کلیپ های سینمایی، سلبریتی، هنرهای نمایشی و تئاتر، دروه های و کارگاههای مهارت افزایی، اخبار اقتصادی (نرخ طلا، ارز، وضعیت بورس، خودرو و بیمه و...) بوده است.
۳. کامنت های مربوط به امور خیریه، داوطلبانه و جمع آوری کمک های مردی (نذورات)، برگزاری مراسم مذهبی آموزش کار دستی، سلامت و طب سنتی از جمله کاربردهای مشترکی بود که بین روستاییان و شهرنشینان به یک نسبت مساوی رواج داشت.

شکل ۴- نمودار هدف و نوع استفاده از شبکه‌های مجازی خارجی بین ساکنین شهری شهرستان میانه (منبع: یافته‌های تحقیق)

شکل ۵. نمودار هدف و نوع استفاده از شبکه‌های مجازی بین ساکنین روستایی و شهری شهرستان میانه (منبع: یافته‌های تحقیق)

یافته‌های پژوهش:

قبل از بررسی به آزمون فرضیه‌های پژوهش، بررسی نرمال بودن تک متغیری و چند متغیری داده‌ها در مدل یابی ضروری است. بدین معنی که قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب نباید از ۳ و ۱۰ بیشتر باشد. در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرها جهت بررسی پراکندگی مناسب و نرمال بودن توزیع داده‌ها ارائه شده‌اند و مقادیر مطرح شده را نشان می‌دهد و به عبارتی پیش فرض مدل یابی نرمال بودن تک متغیری داده‌ها برقرار است.

جدول ۱. شاخص های مرکزی، پراکندگی و توزیع عوامل

شاخص	مرکزی میانگین	پراکندگی انحراف معیار	واریانس	شکل توزیع چولگی	کشیدگی
سرمایه اجتماعی	۳/۳۳۲۱	۰/۴۹۷۱۲	۰/۲۴۷	-۰/۵۳۹	۱/۹۹۲
شبکه های مجازی	۳/۵۶۴۷	۰/۳۶۴۷	۰/۱۴	-۰/۱۵۷	۱/۷۴۵

ماخذ: یافته های تحقیق

۱. پایایی ابزارهای اندازه گیری

۱. مقادیر بارهای عاملی متغیرهای مشاهده شده مقادیر بار عاملی تمام گویه ها بیشتر از ۰٫۴ است و بنابراین مدل اندازه گیری، مدلی همگن است و مقادیر بار عاملی مقادیر قابل قبولی هستند.

۲. معناداری بارهای عاملی نتایج بررسی معناداری مقادیر آماره t نشان داده است که مقادیر آماره t برای همه گویه ها بیشتر از ۲٫۵۸ گزارش شد. این بدان معناست که ارتباط بین گویه ها با متغیر مکنون مربوط به خود در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته می شود.

۳. پایایی مرکب: نتایج بررسی ضریب پایایی مرکب نشان داده است که مقادیر این شاخص برای همه متغیرها بیشتر از ۰٫۷ است و بنابراین پایایی این مقیاس با استفاده از این شاخص هم تأیید شد هنسler، ۲۰۱۱: ۱۲ و هیر، ۲۰۱۷: ۵۶).

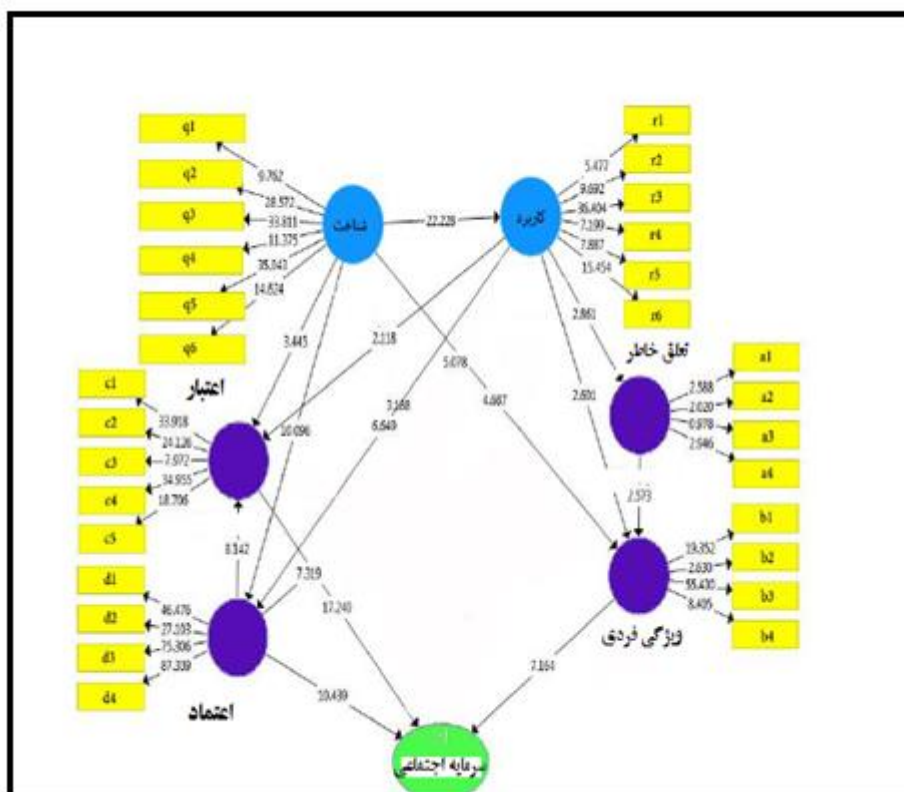
۴. روایی همگرا: نتایج بررسی مقادیر واریانس استخراج شده نشان داد که این مقدار برای همه متغیرها بیش از ۰٫۵ به خود اختصاص داد. بر این اساس میتوان گفت روایی همگرای این مقیاس با استفاده از شاخص میانگین واریانس استخراج شده، تأیید شد.

۵. گام بعدی نیکویی برازش مدل است. شاخص برازش رسماً^۱ برای سرمایه اجتماعی برابر ۰/۷۲ برای شبکه های مجازی ۰/۰۷ به دست آمده است که حتی از مقدار ۰/۰۸ نیز کوچک تر است. مقدار خیدو بهنجار (خی دو تقسیم بر درجه آزادی در مدل اشیاع شده تحقیق حاضر نیز کمتر از ۳ به دست آمده است و مطلوب است. بنابراین مدل اندازه مشاهده شده از برازش مطلوبی برخوردار است.

۲. روش مدل ساختاری

با توجه به اینکه؛ نتایج تحلیل عاملی مرتبه اول و دوم بخش اندازه گیری متغیرهای درون زا و برون زا نشان داد که تمام سازه ها از روایی و پایایی لازم برخوردارند لذا در این قسمت ساختار کلی مدل مفهومی پژوهش مورد آزمون قرار گرفت، و مشخص شد که روابط تئوریک بین متغیرها در مرحله تدوین چارچوب مفهومی مدنظر محقق بوده است، به وسیله^۲ داده ها تأیید گردیده. در مقدار پارامترهای برآورد شده؛ نشان میدهد که روابط پیش بینی شده قوی میباشند. در اینجا پارامترهای تخمینی باید معنی دار هستند. یعنی قدر مطلق t -value باید بیشتر از ۱٫۹۶ باشد. مجذور همبستگی چندگانه (R^2) مقدار واریانس هر متغیر نهفته درونی (وابسته) که به وسیله متغیرهای نهفته بیرونی (مستقل) تبیین می شود را نشان می دهد. هر چه مقدار (R^2) بیشتر باشد، قدرت بالای تبیین واریانس را بیان می کند (شکل ۶).

۱.

شکل ۶. ضرایب تخمین استاندارد مدل ساختاری همراه با ضریب معناداری Z (منبع: یافته های تحقیق)

بحث:

فرضیه اصلی تحقیق عبارت است از اینکه شبکه های مجازی بر خلق سرمایه اجتماعی بین ساکنین مناطق روستایی اثر گذاری بیشتری داشته است. برای بررسی معناداری اثر میانجی به نتایج آزمون هایس استناد شد. اثر غیر مستقیم هم که به منظور بررسی نقش شبکه های مجازی در ارتباط خلق سرمایه اجتماعی در نقاط روستایی اندازه گرفته می شود، نشان داد که مقدار آن برابر با ۵۱/۰ است. آماره Z در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار گزارش شد (P-Value ۰/۰۵). اثر غیر مستقیم هم که به منظور بررسی نقش شبکه های مجازی در ارتباط خلق سرمایه اجتماعی ساکنین شهر اندازه گرفته می شود، نشان داد که مقدار آن برابر با ۳۱/۰ است. آماره Z در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار گزارش شد (p-Value ۰/۰۵). بر این اساس فرضیه صفر پژوهش رد و فرضیه مقابل تایید می شود. به این معنا که طی سالهای اخیر شبکه های مجازی بر سرمایه اجتماعی در میان ساکنین روستایی تاثیر زیادتری داشته است.

جدول ۲. نقش شبکه های مجازی بر خلق سرمایه اجتماعی ساکنین روستا با استفاده از آزمون هایس

اثرات	ضریب اثر	T	P
اثر کل	۸۷/۰	۱۸/۱۱	۰۰۰/۰
اثر مستقیم	۳۶/۰	۷۵/۶	۰۰۰/۰
	ضریب اثر	Z	P
اثر میانجی	۵۱/۰	۱۳/۸	۰۰۰/۰

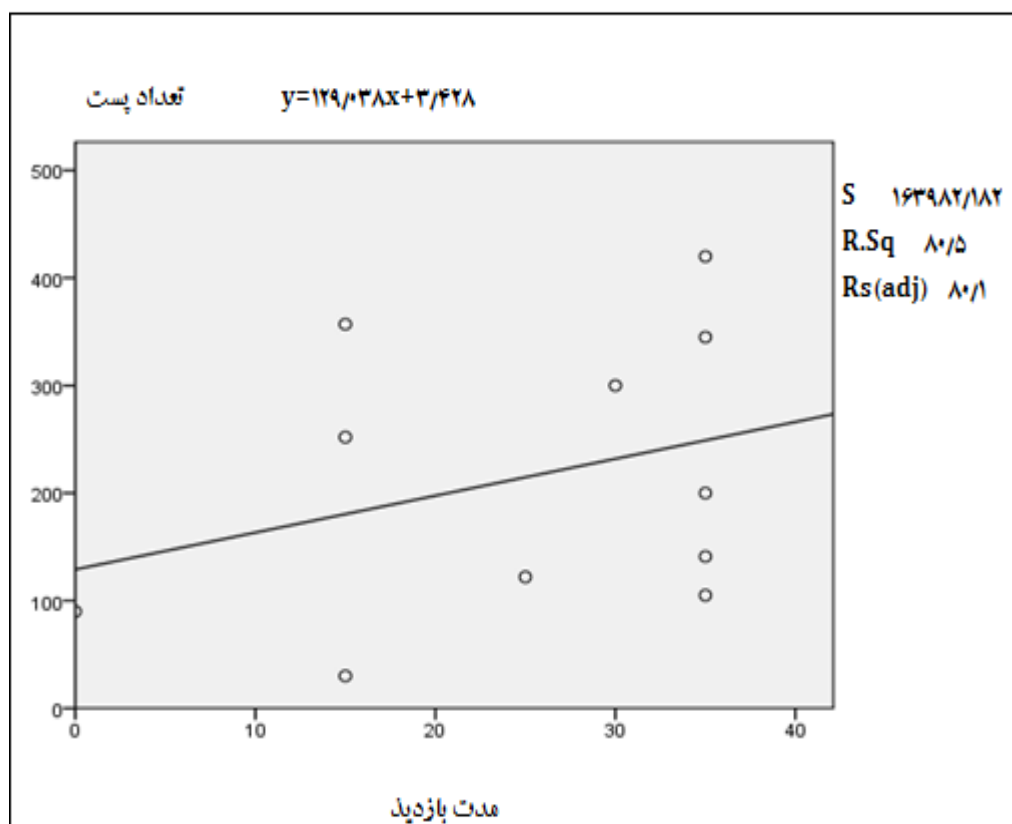
ماخذ: یافته های تحقیق

جدول ۳. نقش شبکه های مجازی بر خلق سرمایه اجتماعی ساکنین شهر با استفاده از آزمون هایس

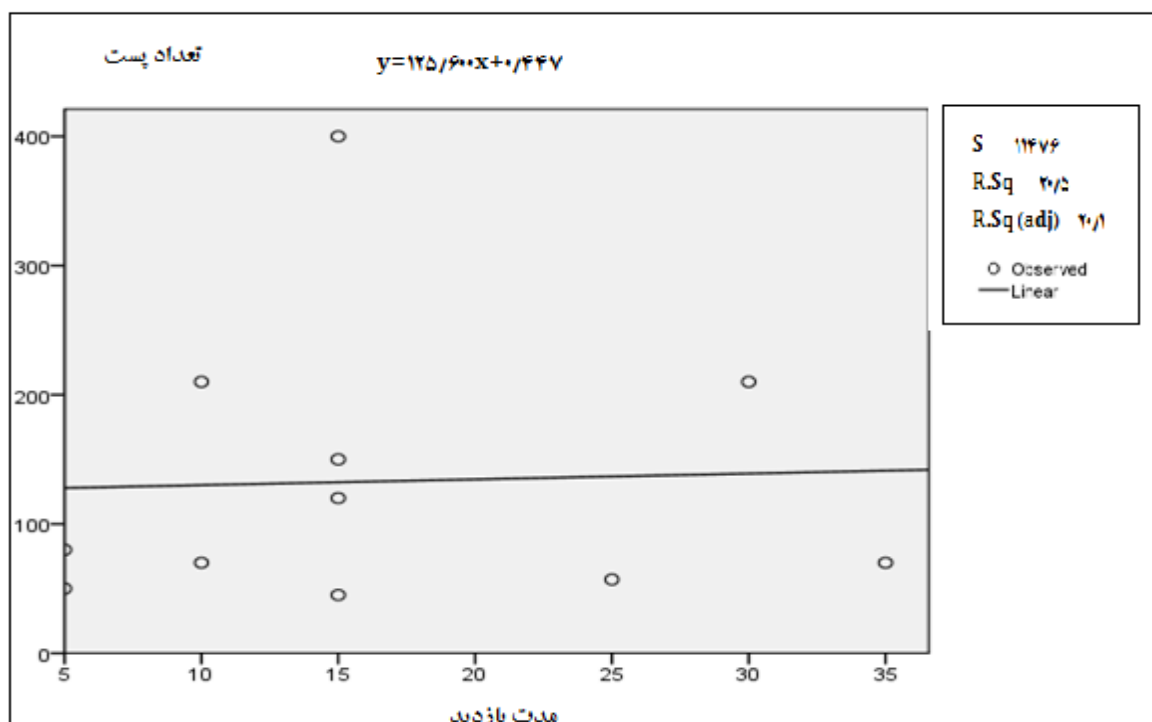
اثرات	ضریب اثر	T	P
اثر کل	۶۷/۰	۹/۱۱	۰۰۰/۰
اثر مستقیم	۱۵/۰	۵۵/۸	۰۰۰/۰
	ضریب اثر	Z	P
اثر میانجی	۳۱/۰	۷/۸۰	۰۰۰/۰

ماخذ: یافته های تحقیق

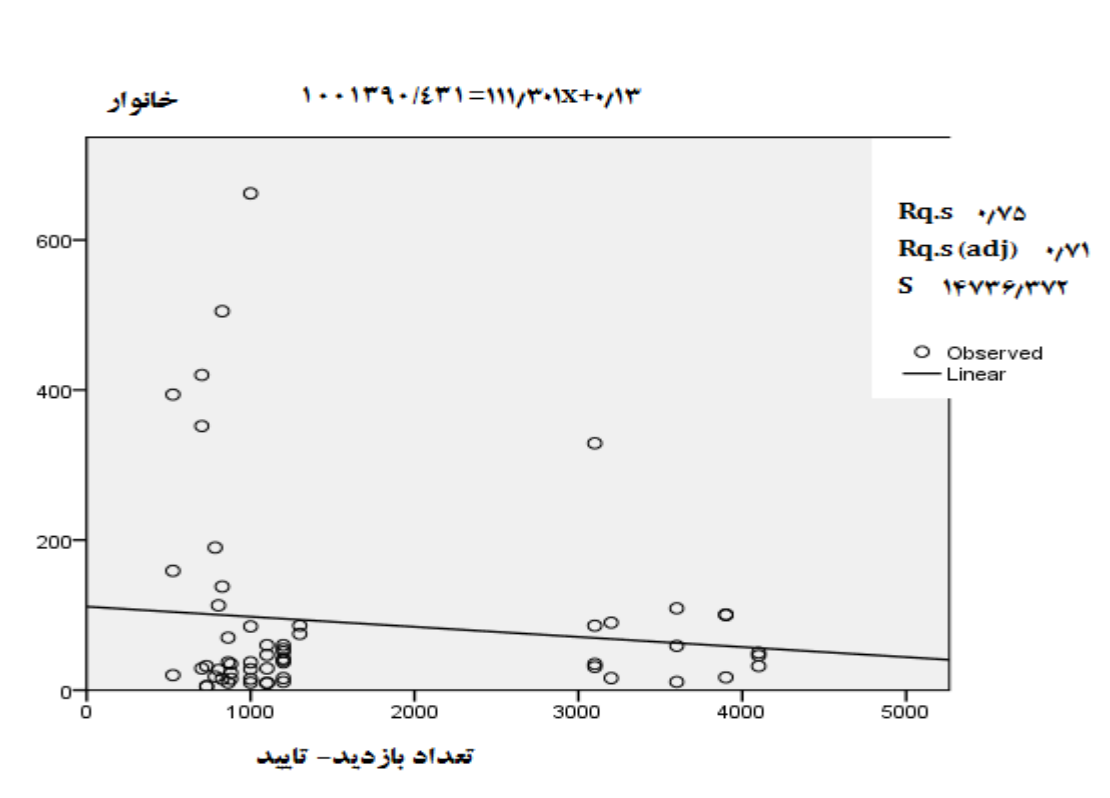
فرضیه دوم تحقیق عبارت است از بین ساکنین روستایی و ساکنین شهری شهرستان از نظر میزان فعال بودن در شبکه های اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد. برای بررسی تفاوت میانگین های متغیر مستقل تعداد بازدید و متغیر وابسته محل سکونت خانوار از رگرسیون دو متغیره استفاده شد. همانطوری که نمودار شماره نشان می دهد بین کاربران شهری، متغیر Y (تعداد بازدید- تایید) معادل ۷۵ درصد از متغیر X (تعداد خانوار) را تبیین میکند. بنابراین وابستگی متغیر تعداد بازدید به تعداد خانوار شهری تایید می شود. درحالی که بین کاربران روستایی، متغیر Y (تعداد بازدید- تایید) معادل ۶۵ درصد از متغیر X (تعداد خانوار) را تبیین میکند.

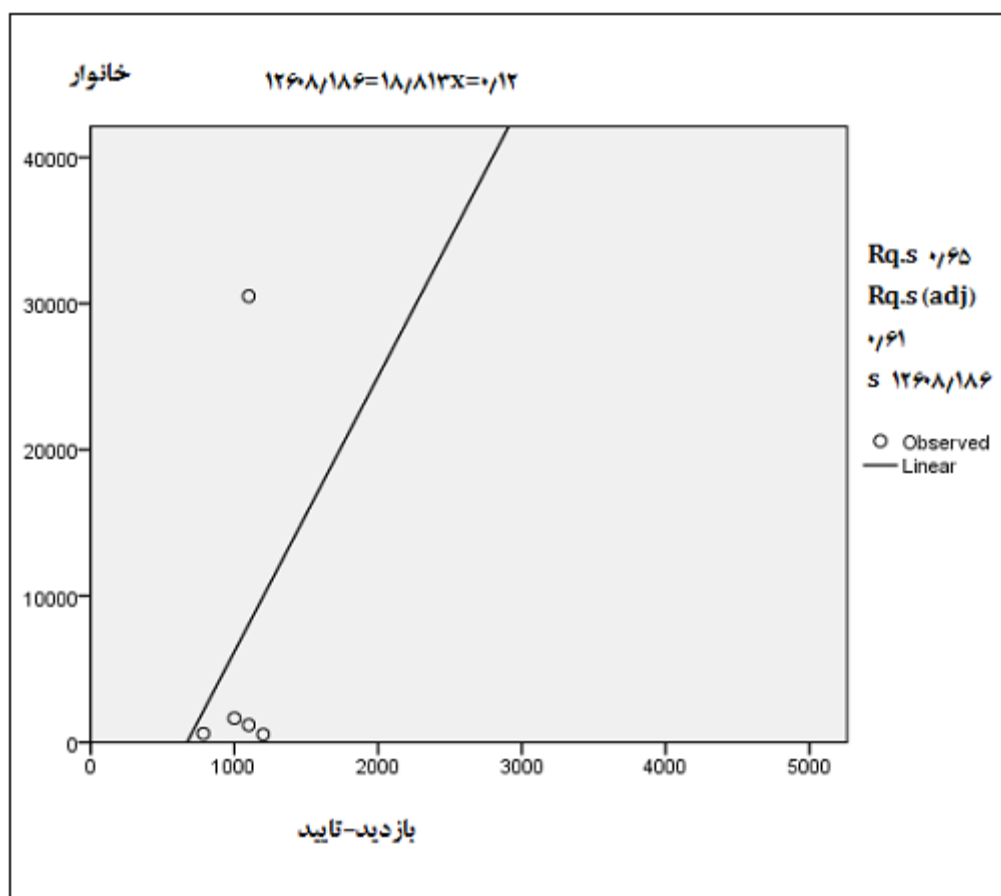
شکل ۷. خط رگرسیون دومتغیره تعداد پست و مدت زمان بازدید کاربران شهری (منبع: یافته های تحقیق)

شکل ۹. خط رگرسیون دو متغیره تعداد بازدید- تایید و تعداد خانوار شهری (منبع: یافته های تحقیق)

شکل ۹. خط رگرسیون دو متغیره تعداد بازدید- تایید و تعداد خانوار شهری (منبع: یافته های تحقیق)

شکل ۱۰. خط رگرسیون دومتغیره تعداد بازدید-تایید و تعداد خانوار روستایی (منبع: یافته های تحقیق)

نتیجه گیری:

در این مطالعه چهار مولفه تحت عناوین اعتماد عمومی، اعتبار، احساس تعلق خاطر محلی و ویژگی های فردی برای سنجش سرمایه اجتماعی و مولفه های میزان شناخت از شبکه های اجتماعی مجازی و میزان کاربرد آنها در شبانه روز مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته ها نشان داد که شهروندان هم بر تاثیرات مثبت و هم تاثیرات منفی استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی تاکید داشتند.. هرچند که در این زمینه با دیدگاههای متعارضی نیز روبه رو بودیم. تاثیرات بر وضعیت جسمی، روانی افراد در میان کاربران روستایی و شهری به یک اندازه مهم بود. در مورد آثار شبکه های مجازی بر روابط خانوادگی و اجتماعی افراد مهم ترین نتایج حاصل نشان از افزایش مشارکت اجتماعی و توسعه جامعه مدنی در روستاها بود. دوری عاطفی فرزندان از والدین، تضعیف نهاد خانواده، بروز اختلافات خانوادگی و دوست یابی نامتعارف از پیامدهای منفی در شهرها بود. درباره اصل صحت و درستی مطالب منتشر شده در شبکه های مجازی به این نتیجه رسیدیم که هم در نقاط شهری و هم در نقاط روستایی میزان اعتماد بستگی به میزان استناد پذیر بودن مرجع محتوا دارد. و بدون توجه به اصالت هیچ شبکه ای نمی توان آن را مورد اعتماد دانست. بررسی نتایج این پژوهش نشان می دهد که در نقاط شهری و روستایی شهرستان بیشتر پاسخگویان اظهارداشتند که از شبکه های مجازی به ترتیب برای کسب درآمد- (کسب و کار اینترنتی)، آگاهی از مسائل روز سیاسی و اجتماعی و آموزش استفاده

می‌کنند. در حالی که ساکنین مناطق روستایی اظهار داشتند از شبکه‌های اجتماعی به ترتیب برای آموزش فرزندان، تربیت کودکان خردسال و کسب درآمد اقتصادی استفاده می‌نمایند. و رادیو و تلویزیون باعث شده که روستاییان اطلاعات بیش از پیش به دست آورند و به همین جهت تاثیر رادیو و تلویزیون در روستاها بیشتر از شهرها بوده است. همچنین در نقاط شهری کارکرد شبکه‌های اجتماعی متنوع تر و پیچیده تر بوده است. استفاده روستاییان از فضای مجازی به عوامل مختلفی از جمله میزان شناخت آنان از پلتفرم‌های مختلف مجازی، و سطح سواد آنان بستگی داشت. همچنین میزان دسترسی به اینترنت ارایه شده بستگی به مدت زمان قطعی برق در روستا بود. با توجه به اینکه بیشتر خدمات اینترنتی روستاییان از طریق دفاتر پیشخوان دولت و پست بانک انجام می‌شد، بنابراین تعداد بسیار کمی از ساکنین دارای رایانه شخصی در منزل بودند و اکثر خانوارها نهایتاً یک گوشی به ازای کل افراد خانوار داشتند. بطور کلی می‌توان گفت شبکه‌های مجازی علی‌رغم اینکه از لحاظ در دسترس بودن برای ساکنان روستا محدودیت‌های بسیاری داشت ولی در خلق سرمایه اجتماعی بین افراد روستا بویژه کودکان موثر تر از شهرها عمل کرده است. وبا گسترش آگاهی آنان باعث پیوند سریع و دائمی میان ساکنین روستا با اقوام خود و دورهمی‌ها شده و از این طریق درک متقابل، تشریک مساعی در زندگی روزمره روستائیان افزایش داده است. افراد در روستاها نیز وقت کمتری صرف کارهای تکراری مانند شستشو، خیاطی و آشپزی می‌کنند و چند مورد پیشنهاد می‌گردد:

۱. مطالب شبکه‌های مجازی و اجتماعی که از منابع رسمی منتشر می‌شود، قابل اعتماد هستند بنابراین تشویق شهروندان بویژه جوانان و دانش‌آموزان به آگاهی از طریق منابع رسمی ضروری است.
۲. لزوم افزایش سواد رسانه‌ای در بین مخاطبان و کاربران هم در نقاط شهری و هم در نقاط روستایی ۳- اجرای سایت‌های جدید و برخوردار کردن روستاهای فاقد پوشش تلفن همراه و اینترنت پایدار
۳. ارتقاء سیستم تلفن همراه تعدادی از روستاها از G۲ به G۴G-۳
۴. تاکید به لزوم پوشش تلفن همراه در تمامی محورهای مواصلاتی میانه به سمت قره چمن و رفع نقاط کور ارتباطی

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

فارسی:

- اکبرزاده، علیرضا. فرهنگ، سجاد (۱۴۰۴). تحلیل جامعه‌شناختی ابعاد و مولفه‌های جنگ‌های آینده (با تاکید بر جنگ رسانه‌ای)، مدیریت نظامی، ۲۵(۱). ۱۷۱-۱۹۳.
- بهرامی پور، فرشته؛ پورجعفری، محمد حامد. (۱۳۹۹). تحلیل نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در مذاکرات هسته‌ای وین، سیاست بین‌الملل، ۹ (۱۱).
- بهرامی، ولی. قاسمی نژاد، ابوذر (۱۴۰۴). مطالعه پالاش‌های اجتماعی ناشی از استفاده افراط‌گونه از شبکه‌های اجتماعی مجازی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر پلدختر)، پژوهش‌های ارتباطی، ۳۱(۲). ۲۳-۴۵.
- توسلی، غلامعلی، امانی کلاریجانی، امراالله (۱۳۹۱). تحلیل و بررسی ابعاد سرمایه اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی (با تاکید بر تئوری شبکه)، مطالعات رسانه، ۲ (۱۸). ۸۹-۱۰۰.
- حقی، احمد. حق نظری، احسان. رومانی، سعید(۱۴۰۳). میزان تاثیر و باورپذیری کاربران لرستانی از مطالب فضای مجازی، علوم خبری، ۱(۱۴). ۱۷۵-۱۵۰.

- رحمان زاده، سید علی (۱۳۸۹). کارکرد شبکه های اجتماعی مجازی در عصر جهانی شدن، مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۱ - پیاپی ۱، (۱) ۴۹-۷۸.
- رخسارزاده، اسفندیار و همکاران. (۱۳۹۵). مطالعات برنامه ریزی سکونتگاههای انسانی (چشم انداز جغرافیایی)، ۱۱ (۳۵) ۱-۱۶. رستمی، شاه بخت؛ (۱۳۹۴). کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی در برنامه ریزی شهری، تهران، پیام نور.
- زنگی آبادی، علی؛ درخشان، حسین (۱۳۹۰): تحلیل ارتباط بین جمعیت و جرم و جنایت در ایران، نظم و امنیت انتظامی، ۳ (۲) ۱۷۷-۱۹۳.
- شریعتی، نفیسه سادات، (۱۴۰۳). نقش تبلیغات رسانه های اجتماعی بر تحقق ازدواج مدنی، علوم خبری، ۱۳ (۴) ۱۵۴-۱۷۲.
- شریفی، مهدی و همکاران. (۱۳۹۸). تدوین الگوی جهت ارتقای کارکرد شبکه های اجتماعی مجازی در راستای بهبود وضعیت سلامت زنان. مطالعات رسانه های نوین، ۵ (۲۰) ۲۴۵-۲۷۸.
- کاووسی، اسماعیل؛ کاظمی، حسنا؛ (۱۳۹۲). نقش تحرک اجتماعی - سیاسی شبکه های اجتماعی مجازی بر شکل گیری بعد فرهنگی سرمایه اجتماعی، مطالعات رسانه ای، ۸ (۲۲) ۱۳۷-۱۴۹.
- محمودی رجا، سید زکریا؛ ابراهیم یزدی، امیرحسین؛ سمیعی، محمد علی (۱۴۰۴). وضعیت نظم ملی جمهوری اسلامی ایران در دهه اخیر (باتاکید بر نقش و کارکرد شبکه های مجازی)، علوم خبری، ۱۴ (۱) ۱۴۵-۱۲۱.
- مزمینانی، کاظم، (۱۳۹۳). بررسی رابطه استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و هویت دینی کاربران، ره آورد نور، ۱ (۴۶) ۲۲-۳۶.
- مصطفوی، سید محمد حسن. صفی، سید محمد (۱۳۹۴). علل تحولات فرهنگ مصرف محصولات شبکه های تلویزیونی ماهواره ای در ایران با اشاره به نقش سرمایه اجتماعی. رسانه، ۹۹ (۹۹) ۱۴۱-۱۷۴.
- مهدوی، مسعود؛ طاهرخانی، مهدی؛ (۱۳۸۳): کاربرد آمار در جغرافیا، تهران، قومس.
- میراسماعیلی، بی بی سادات و همکاران. (۱۴۰۰). نقش توسعه شبکه های اجتماعی بر تغییر هویت فرهنگی و هویت اجتماعی دانشجویان دانشگاه، توسعه استعداد، ۲ (۴) ۱۶-۴۲.
- نتایج کلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن، (۱۳۹۵). مرکز آمار ایران به نشانی <https://amar.org.ir/population-and-housing-census>.
- وفادوست، نجمه؛ مکانیکی، حواد (۱۳۹۷). مکان یابی دفن پسماند در نقاط شهری به روش تحلیل شبکه ای، مطالعه موردی: شهرستان گناباد، آمایش محیط، ۱۱ (۴۱) ۲۳-۴۶.

References:

- Agatino, R. (2021). Transnational urban space in the Global South: Cases from Qatar and Malaysia. In S. Azzali, S. Mazzetto, & A. Petruccioli (Eds.), *Urban challenges in the globalizing Middle-East*, (pp. 23-36). Springer.
- Akbarzadeh, A., & Farhang, S. (2025). Sociological analysis of the dimensions and components of future wars with an emphasis on media warfare. *Military Management*, 25(1), 171-193. (In Persian)
- Azzali, S., Mazzetto, S., & Petruccioli, A. (2021). Towards new directions for public spaces in the globalising Middle East: The social value of public spaces. In S. Azzali, S. Mazzetto, & A. Petruccioli (Eds.), *Urban challenges in the globalizing Middle East* (pp. 1-7). Springer.
- Bahrami, V., & Ghasemi-Nezad, A. (2025). A study of the social impacts resulting from the excessive use of virtual social networks: A case study of second-grade high school students in Pol-e-Dokhtar. *Communication Research*, 31(2), 23-45. (In Persian)
- Bahramipour, F., & Pourjafari, M. (2010). An analysis of the role of virtual social networks in the Vienna nuclear negotiations. *International Politics*, 9(11). (In Persian)
- Habibi, A., Sarafrazi, A., & Izadyar, S. (2014). Delphi technique theoretical framework in qualitative research. *The International Journal of Engineering and Science*, 3(4), 8-13.
- Habibi, S., Habib, M., & Jamei, F. (2021). Space production in times of neoliberalism. In **The urban book series** (pp. 45-76). Springer.
- Haqi, A., Haq Nazari, A., & Romani, S. (2024). The level of influence and credibility of cyberspace content among users in Lorestan. *News Sciences*, 1(14), 150-175. (In Persian)

- Kavousi, I., & Kazemi, H. (2013). The role of socio-political mobility in virtual social networks on the formation of the cultural dimension of social capital. *Media Studies*, 8(22), 137-149. (In Persian)
- Mahdavi, M., & Taherkhani, M. (2004). *Application of statistics in geography*. Ghomes Publications. (In Persian)
- Mahmoudi Raja, S., Ebrahim Yazdi, A., & Samiei, M. (2025). The state of national order in the Islamic Republic of Iran in the last decade with an emphasis on the role and function of virtual networks. *News Sciences*, 14(1), 121-145. (In Persian)
- Mazinani, K. (2014). A study of the relationship between the use of virtual social networks and the religious identity of users. *Rahavard Noor*, 1(46), 22-36. (In Persian)
- Mirasmali, B., Ameri Shahrabi, M., Abedi Khalili, E., & Mohammad Esmaili, E. (2021). The role of social network development on changing the cultural and social identity of university students. *Media Studis*, 2(4), 16-42. (In Persian)
- Mostafavi, S. S. M. (2015). Causes of changes in the consumption culture of satellite television network products in Iran with reference to the role of social capital. *Media*, (99), 141-174. (In Persian)
- Rahmanzadeh, S. (2010). The function of virtual social networks in the era of globalization. *Strategic Studies of Public Policy*, 1(1), 49-78. (In Persian)
- Rostami, S. (2015). *Application of Geographic Information System in urban planning*. Payam Noor University Press. (In Persian)
- Rukhsarzadeh, E. et al., (2016). [Title missing]. *Human Settlement Planning Studies (Geographical Perspective)*, 11(35), 1-16. (In Persian)
- Shariati, N. (2024). The role of social media advertising in the realization of civil marriage. *News Sciences*, 13(4), 154-172. (In Persian)
- Sharifi, M. et al., (2019). Development of a model for promoting the function of virtual social networks in improving women's health. *New Media Studies*, 5(20), 245-278. (In Persian)
- Statistical Centre of Iran. (2016). *General results of the general population and housing census (2016)*. Retrieved from : <https://amar.org.ir/population-and-housing-census>. (In Persian)
- Tavasoli, G., Amani-Kalarijani, A. (2012). Analysis and study of the dimensions of social capital in virtual social networks: With an emphasis on network theory. *Talent Development Quarterly*, 2(18), 89-100. (In Persian)
- Vafadoust, N., & Makaniqi, H. (2018). Locating waste landfills in urban areas using network analysis: A case study of Gonabad city. *Environmental Management*, 11(41), 23-46. (In Persian)
- Zangiabadi, A., & Derakhshan, H. (2011). An analysis of the relationship between population and crime in Iran. *Law and Order and Security*, 3(2), 177-193. (In Persian)
- Zaralli, M. (2024). *Virtual reality and artificial intelligence: Risks and opportunities for your business* (Vol. 605, pp. 1-207). Routledge.